

Republica Moldova

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

DECIZIE

DE INADMISIBILITATE

a sesizării nr. 163g/2022

privind excepția de neconstituționalitate a articolului 1389 alin. (1) din
Codul civil (în redactarea de până la 1 martie 2019)
(îmbogățirea fără justă cauză)

CHIȘINĂU

22 noiembrie 2022

Curtea Constituțională, judecând în componența:

nei Domnica MANOLE, *Președinte*,
nei Liuba ȘOVA,
dlui Nicolae ROȘCA,
dlui Serghei ȚURCAN,
dlui Vladimir ȚURCAN, *judecători*,
cu participarea dl Dumitru Avornic, *asistent judiciar*,

Având în vedere sesizarea înregistrată la 20 octombrie 2022,
Examinând admisibilitatea sesizării menționate,
Având în vedere actele și lucrările dosarului,
Deliberând la 22 noiembrie 2022, în camera de consiliu,

Pronunță următoarea decizie:

ÎN FAPT

1. La originea cauzei se află sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a articolului 1389 alin. (1) din Codul civil (în redactarea de până la 1 martie 2019), ridicată de dl Nicolai Galici, parte în dosarul nr. 2ra-141/2022, pendinte la Curtea Supremă de Justiție.

2. Sesizarea a fost trimisă la Curtea Constituțională de un complet de judecători de la Curtea Supremă de Justiție, pe baza articolului 135 alin. (1) literele a) și g) din Constituție.

A. Circumstanțele litigiului principal

3. La 14 decembrie 2013, între dl Nicolai Galici, în calitate de locator, și dl Ion Macovei, în calitate de locatar, a fost încheiat un contract de locațiune cu titlu gratuit a unei construcții din mun. Chișinău.

4. La 16 iunie 2014, între dl Nicolai Galici, în calitate de locator, și dl Ion Macovei, în calitate locatar, a fost încheiat un contract de locațiune a aceleiași construcții din mun. Chișinău.

5. La 15 septembrie 2014, dl Nicolai Galici a semnat cu dl Ion Macovei un acord de reziliere a contractului de locațiune din 16 iunie 2014.

6. La 5 decembrie 2016, dl Ion Macovei a formulat o acțiune împotriva dlui Nicolai Galici, susținând că în timpul locațiunii a adus îmbunătățiri construcției, și a solicitat încasarea unor sume de bani pe baza prevederilor referitoare la îmbogățirea fără justă cauză.

7. Prin Hotărârea Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, din 24 ianuarie 2020, cerințele reclamantului au fost respinse.

8. Prin Decizia Curții de Apel Chișinău din 21 iulie 2020, a fost satisfăcută cererea de apel a reclamantului, a fost casată hotărârea instanței de fond din 24 iunie 2020 și emisă o nouă hotărâre prin care a fost admisă parțial cererea de chemare în judecată.

9. Prin Decizia Curții Supreme de Justiție din 7 iulie 2021 a fost admis recursul depus de dl Nicolai Galici și casată Decizia Curții de Apel Chișinău din 21 iulie 2020, cu remiterea cauzei spre rejudecare.

10. La 14 decembrie 2021, rejudecând cauza, Curtea de Apel Chișinău a admis parțial acțiunea.

11. Dl Nicolai Galici a contestat cu recurs decizia Curții de Apel Chișinău. Printr-o încheiere din 13 iulie 2022, Curtea Supremă de Justiție a declarat admisibilă cererea de recurs.

12. La 15 iunie 2022, în cadrul procedurii de recurs, dl Nicolai Galici a ridicat excepția de neconstituționalitate a articolului 1389 alin. (1) din Codul civil (în redactarea de până la 1 martie 2019), care reglementează dreptul de a cere restituirea prestației în contextul îmbogățirii fără justă cauză.

13. Printr-o încheiere din 13 octombrie 2022, Curtea Supremă de Justiție a admis ridicarea excepției și a trimis sesizarea la Curtea Constituțională, în vederea soluționării acesteia.

B. Legislația pertinentă

14. Prevederile relevante ale Constituției sunt următoarele:

Articolul 23

Dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle

„(1) Fiecare om are dreptul să i se recunoască personalitatea juridică.

(2) Statul asigură dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle. În acest scop statul publică și face accesibile toate legile și alte acte normative.”

15. Prevederile relevante ale Codului civil, adoptat prin Legea nr. 1107 din 6 iunie 2003, în redactarea de până la 1 martie 2019, sunt următoarele:

Articolul 1389

Dreptul de a cere restituirea prestației

„(1) Persoana care, fără temei legal sau contractual, a dobândit ceva (acceptant) ca urmare a executării unei prestații de către o altă persoană (prestator) sau a realizat în alt mod o economie din contul altuia este obligată să restituie acestei alte persoane ceea ce a primit sau a economisit. **Nu este relevant faptul dacă îmbogățirea fără justă cauză a avut loc ca rezultat al comportamentului uneia dintre părți, a unui terț sau ca urmare a unei cauze independente de voința lor.**

[...]

(3) Pretenția de restituire este exclusă dacă:

a) prestația a corespuns unei obligații morale;

b) acceptantul va dovedi că prestatorul știa despre inexistența obligației, dar a executat totuși prestația sau că acesta a prestat în scopuri filantropice și de binefacere;

c) pretenția de restituire a celor prestate întru executarea unui contract nul ar contraveni scopului protector al normei care a instituit nulitatea.

[...]”

ÎN DREPT

A. Argumentele autorului excepției de neconstituționalitate

16. Autorul sesizării susține că norma contestată este neclară și imprezvizibilă. Din acest motiv, formularea normei îi oferă dreptul de a cere

restituirea prestației pe baza prevederilor referitoare la îmbogățirea fără justă cauză a unei persoane care a acționat cu rea-credință sau prin acțiuni ilegale. În opina autorului, acest fapt contravine principiului general de drept potrivit căruia nimeni nu poate invoca propria culpă în susținerea intereselor sale.

17. În fine, autorul susține că norma contestată este contrară articolelor 4, 20, 23, 72 și 115 din Constituție.

B. Aprecierea Curții

18. Examinând admisibilitatea sesizării privind excepția de neconstituționalitate, Curtea constată următoarele.

19. În conformitate cu articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție, controlul constituționalității legilor, în prezenta cauză a unor prevederi din Codul civil, în redactarea anterioară datei de 1 martie 2019, ține de competența Curții Constituționale.

20. Sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a fost ridicată de o parte în proces. Astfel, Curtea constată că sesizarea este formulată de subiecții cărora li s-a conferit acest drept pe baza articolului 135 alin. (1) literele a) și g) din Constituție.

21. Obiectul excepției de neconstituționalitate îl reprezintă articolul 1389 alin. (1) din Codul civil, în redactarea anterioară datei de 1 martie 2019, care reglementează dreptul de a cere restituirea prestației în contextul îmbogățirii fără justă cauză. Curtea constată că aceste prevederi nu au făcut obiect al controlului de constituționalitate.

22. Excepția de neconstituționalitate a fost ridicată în cadrul procedurii de recurs într-o cauză civilă privind încasarea unor sume de bani pe baza prevederilor referitoare la îmbogățirea nejustificată. Instanța care a ridicat excepția a declarat admisibil recursul formulat (a se vedea §§ 11-13 *supra*). Astfel, Curtea admite că instanța de judecată ar putea aplica norma contestată la soluționarea cauzei.

23. Curtea notează că o altă condiție obligatorie pentru ca excepția de neconstituționalitate să poată fi examinată în fond este incidența unui drept fundamental invocat de autor. Astfel, Curtea va analiza, prin prisma argumentelor autorului sesizării, dacă prevederile contestate reprezintă o ingerință într-un drept fundamental (a se vedea HCC nr. 17 din 20 septembrie 2022, § 23).

24. Curtea observă că autorul sesizării a afirmat incidența articolelor 4 [*drepturile și libertățile omului*], 20 [*accesul liber la justiție*], 23 [*dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle*], 72 [*categoriile de legi*] și 115 [*instanțele judecătorești*] din Constituție.

25. Cu privire la incidența articolelor 20, 72 și 115 din Constituție, Curtea notează că autorul nu a oferit argumente care să demonstreze caracterul contradictoriu al prevederilor contestate în raport cu normele constituționale. Curtea subliniază că simpla enumerare a normelor constituționale, în lipsa argumentelor care ar fundamenta pretinsa relație de contrariedade a dispozițiilor legale criticate față de acestea, nu poate fi considerată o veritabilă critică de neconstituționalitate (a se vedea DCC nr. 90 din 5 iulie 2022, § 20; DCC nr. 135 din 27 septembrie 2022, § 26).

26. În situații similare, Curtea a respins ca inadmisibile sesizările formulate, precizând că trimiterea la un text din Constituție, fără explicarea pretensei neconformități cu acesta a prevederilor legale contestate, nu echivalează cu un argument. Curtea a stabilit că, dacă ar proceda la examinarea unei asemenea excepții de neconstituționalitate, ea s-ar substitui autorului acesteia în privința formulării unor critici de neconstituționalitate, fapt care ar echivala cu un control efectuat din oficiu (DCC nr. 34 din 22 martie 2022, § 27; DCC nr. 59 din 19 aprilie 2022, § 17).

27. În consecință, nici articolele 4 și 23 din Constituție nu sunt incidente, pentru că ele nu au o aplicare de sine stătătoare (a se vedea DCC nr. 100 din 20 septembrie 2020, §§ 25-26).

28. Curtea observă că sub aparența unor critici de imprevizibilitate a prevederilor contestate, autorul sesizării întreabă dacă dreptul de a cere restituirea prestației există și atunci când îmbogățirea fără justă cauză s-a bazat pe acțiunile ilicite sau cu rea-credință ale uneia dintre părți. De asemenea, autorul se întreabă dacă este sau nu aplicabilă instituția îmbogățirii fără justă cauză atunci când relațiile dintre părți se întemeiază pe un contract de locațiune. În acest context, Curtea reiterează că aspectele legate de interpretarea și de aplicarea legii nu țin de competența sa, dar îi revin instanțelor de judecată (a se vedea DCC nr. 135 din 27 septembrie 2022, § 37).

29. Pe baza celor menționate *supra*, Curtea constată că sesizarea privind excepția de neconstituționalitate este inadmisibilă și nu poate fi acceptată pentru examinare în fond.

Din aceste motive, pe baza articolelor 135 alin. (1) literele a) și g), 140 alin. (2) din Constituție, 26 alin. (1) din Legea cu privire la Curtea Constituțională, 61 alin. (3) și 64 din Codul jurisdicției constituționale, Curtea Constituțională

DECIDE:

1. *Se declară inadmisibilă* sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a articolului 1389 alin. (1) din Codul civil (în redactarea de până la 1 martie 2019), ridicată de dl Nicolai Galici, parte în dosarul nr. 2ra-141/2022, pendinte la Curtea Supremă de Justiție.

2. Prezenta decizie este definitivă, nu poate fi supusă niciunei căi de atac, intră în vigoare la data adoptării și se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

Președinte

Domnica MANOLE

*Chișinău, 22 noiembrie 2022
DCC nr. 158
Dosarul nr. 163g/2022*